

Kirje

12.10.2022

VN/16752/2022

VN/16752/2022-OKM-28

Jakelussa mainittu

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Hallituksen esitys hyvinvointialueen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta on Lausuntopalvelussa lausuttavana. Esityksen tavoitteena on varmistaa oikeudenmukainen ja perusteltu malli yliopistollisten sairaaloiden toiminnasta hyvinvointialueille aiheutuvien kustannusten huomioon ottamiseksi hyvinvointialueiden yleiskatteellisessa rahoituksessa. Hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitusmalliin on tarkoitus lisätä vuodesta 2024 lähtien uusi määräytymistekijä, yliopistosairaalalisä. Lisän perusteella otettaisiin huomioon yliopistollisista sairaaloista aiheutuvia muita sairaaloita korkeampia kustannuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Lääketieteellinen ja erityisesti kliininen tutkimus ovat keskeisiä, kun pyritään lisäämään tietoa terveydestä, sairauksien syistä, oireista, diagnostiikasta, hoidosta ja ehkäisystä. Yliopistollisessa sairaalassa toteutetaan laajasti sosiaali- ja terveystieteiden peruskoulutusta, tieteellistä jatkokoulutusta, erikoistumiskoulutusta sekä henkilöstön täydennyskoulutusta. Tutkittu tieto johtaa uusiin ja parempiin hoitoihin ja mahdollistaa laadukkaan koulutuksen. Korkea osaaminen on edellytys riittävälle kyvykkyydelle hyödyntää muualla tuotettua tieteellistä tietoa mm. sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä, muualla yhteiskunnassa ja elinkeinoelämässä.

Suomessa tehdään melko korkeatasoista kliinistä tutkimusta ja joillain aloilla olemme maailman huippuja. Esimerkiksi Suomen Akatemian tieteen tila –aineiston bibliometrinen tarkastelujen mukaan kliinisen tutkimuksen vaikuttavuus on globaalia keskiarvoa paremmalla tasolla (ns. top 10-indeksi). Kliinisen lääketieteen vaikuttavuus on kuitenkin ollut laskusuuntainen. Lisäksi kliinisen lääketieteen julkaisujen osuus maan kaikista tieteellisistä julkaisuista on Suomella pienempi kuin länsimaissa verrokkimailtamme (Tieteen tila 2021) ja tutkijankoulutetun TKI-henkilöstön kliiniseen tutkimukseen tutkimusvuodet yliopistosairaaloissa ovat laskeneet viime vuosina (Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen).

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että hyvinvointialueiden tehtävissä ja resursoinnissa huomioidaan koulutuksen ja uutta tietoa tuottavan tutkimuksen tärkeys sosiaali- ja terveystieteiden palvelujärjestelmän toimivuudelle sekä yliopistosairaaloiden erityinen rooli näissä tehtävissä. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää kuitenkin huolensa esitetyn rahoitustason riittävydestä turvaamaan yliopistosairaaloiden tehtäviä. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, on TKI-toiminta ja koulutus kaikkien hyvin-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

vointialueiden tehtävä tulevaisuudessa (mm. sivu 10). Kuitenkin yliopistosairaaloiden tutkimustoiminnassa korostuu uutta tietoa luova korkeatasoinen, läheisessä yhteistyössä muiden TKI-järjestelmän toimijoiden kanssa tehtävä tutkimus.

Sen varmistamiseksi, että Suomella on tulevaisuudessakin riittävää ja korkeatasoista lääke- ja terveystieteellistä tutkimusta ja siihen nojaavaa korkeatasoista koulutusta on tärkeää, että hyvinvointialueuudistuksessa paitsi varmistetaan, myös vahvistetaan yliopistosairaaloiden mahdollisuuksia tehdä uutta tietoa tuottavaa tutkimusta tiiviissä yhteistyössä muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa. On olennaisen tärkeää, että myös rahoitus ratkaistaan tavalla, joka turvaa näiden tavoitteiden toteutumisen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää ongelmallisena sitä, että ehdotetussa mallissa yliopistosairaalarahoituksen nettolisäys jää runsaasti alle THL:n olosuhdetekijöitä koskeneessa tutkimuksessa (Häkkinen, Unto ym.: Olosuhdetekijät sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa. THL Työpäpaperi 2022/025) arvioidun tason. (280 (palkkaerot huomioiden)/350 miljoonaa euroa). Tällä rahoituksella ei pystytä turvaamaan yliopistosairaaloiden tehtäviä riittävällä tasolla.

Hallituksen esityksessä yliopistosairaaloiden rahoituksesta on esitetty kolme erilaista asukaskohtaista rahoitusmallia. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää lähtökohtaa ymmärrettävänä hyvinvointialueiden rahoitusmallin rakentamisen yleisistä lähtökohdista, mutta ongelmallisena yliopistosairaaloiden näkökulmasta, koska rahoitusmallissa ei ole tekijää, joka huomioisi yliopistosairaaloiden toiminnan laajuutta. Yliopistosairaaloiden nykyistä tutkimustoiminnan volyyymiä voidaan tarkastella esimerkiksi tutkimushenkilöstön tutkimustyövuosien (<https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/YO-sairaaloiden%20tutkimusty%C3%B6vuodet%20-%20tutkimuslaitos.xlsb>) tai tutkimusrahoituksen näkökulmasta (<https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/YO-sairaaloiden%20tutkimusrahoitus%20-%20tutkimuslaitos.xlsb>). Yliopistosairaaloiminnan laajuuden huomiotta jättämisen lisäksi asukasperustaisen rahoitusmallin lähtökohtaisena ongelmana on se, että yliopistosairaaloiden koulutus- ja TKI-toiminnan tehtävien vaikutusalueena on osin koko Suomi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on arvioinut lähinnä tilanteen havainnollistamiseksi esitettyjen rahoitusmallien tuottamia suhteellisia osuuksia verrattuna yliopistosairaaloiden nykyiseen toiminnan laajuuteen budjetin, tutkimusrahoituksen ja koulutuksen osalta. Seuraavassa on havainnollistettu rahoitusmallin haasteita yliopistosairaaloiden toiminnan laajuuden näkökulmasta. Hyvinvointialueen väestömäärään suhteutettu malli A näyttää tuottavan sellaiset suhteelliset rahoitusosuudet, jotka esitetyistä malleista lähemmin vastaavat yliopistosairaaloiden toiminnan laajuutta tällä hetkellä niiden budjetin tai yliopistosairaaloiden tutkimustoiminnan mukaan tarkasteltuna. Malli C taas näyttää tuottavan sellaiset suhteelliset rahoitusosuudet, jotka esitetyistä malleista lähemmin vastaavat yliopistosairaaloiden toiminnan laajuutta, jos sen kuvaajaksi otetaan suoritettujen lääketieteen ja hammaslääketieteen lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot sekä erikoislääkärikoulutus ja erikoishammaslääkärikoulutus.

Esimerkiksi rahoitusmalli B tuottaa suhteessa merkittävästi pienemmän osuuden ja malli C myös jonkin verran pienemmän osuuden kokonaisrahoituksesta HUS Helsingin yliopistolliselle sairaalalle, kuin mitä sen toiminnan laajuus on, jos toiminnan laajuutta arvioidaan sen osuutena kaikkien yliopistosairaaloiden budjeteista, tutkimustyövuosista tai tutkimusrahoituksesta. Malli B tuottaisi em. yliopistosairaalalle pienemmän osuuden myös suhteessa sen koulutusvolyyymiin. Toisaalta taas, jos tarkastellaan yliopistosairaaloiden koulutusvolyyymejä (lääketieteen ja hammaslääketieteen lisensiaatin, tohtorin sekä erikoislääkärikoulutuksen ja erikoishammaslääkärikoulutuksen), HUS Helsingin yliopistosairaala voittaa suhteellisesti mallissa A verrattuna sen osuuteen suhteessa suoritetuista tutkimuksista ja koulutuksista. Vertailu on tehty suhteessa nettolisäyksiin perustuvaan laskelmaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että tulevaisuudessa yliopistosairaaloiden rahoituksessa tulisi paremmin huomioida koulutuksen ja TKI-toiminnan määrä ja laatu. Rahoitusmallien vaikutukset tulisi vielä arvioida tarkemmin toiminnan laajuuden näkökulmasta ennen kuin HE annetaan.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Neuvotteleva virkamies

Merja Niemi

Jakelu

VM Valtiovarainministeriö